

Gaziantep University Journal of Educational Sciences
Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi
e-ISSN: 2667-5145

**Anne Babaların Çocuk Edebiyatına Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler
Açısından İncelenmesi**

**An Investigation of Parents' Attitudes Towards Children's Literature in Terms of Various
Variables**

Ahmet İhsan KAYA^a, Naime ÇEVİK GÜNEŞ^b

Article Info/Makale Bilgi

Received/Alındı: 13/09/2023

Revised/Düzeltildi: 23/10/2023

Accepted/Kabul edildi: 25/10/2023

Anahtar kelimeler:

Çocuk edebiyatı, çocuk edebiyatına yönelik tutum, anne baba tutumları

Keywords:

Children's literature, attitudes towards children's literature, parents' attitudes

ÖZ

Çocuğun yetişip topluma kazandırılmasında anne ve babalara önemli görevler düşer. Bu süreçte ebeveynler kendi değerlerini tutumları aracılığıyla aktarmaya çalışır. Bu nedenle ailelerin tutumları oldukça önemlidir. Bunun için anne-babaların çocuk edebiyatına karşı olumlu tutum sergilemeleri göz ardı edilmemesi gereken bir olgudur. Bu araştırma, anne-babaların çocuk edebiyatına yönelik tutumlarının belirlenmesi ve bazı değişkenler açısından incelenmesini amaçlamaktadır. Araştırma 236 kadın, 66 erkek olmak üzere 302 ebeveynin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada kolay ulaşılabılır durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada katılımcıların tutumlarının ölçümü için Karagül (2020) tarafından geliştirilen "Çocuk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Veri toplama aracı, katılımcı ebeveynlere dijital ortamda Google Form aracılığıyla ulaştırılmıştır. Gönüllülük esasına dayanan veri toplama süreci yaklaşık iki haftada tamamlanmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler ile t testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) kullanılmıştır. Hesaplamalar SPSS paket programıyla gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre anne-babaların çocuk edebiyatına karşı tutumlarının düşük olduğu, cinsiyet bağlamında çocuk edebiyatına karşı velilerin tutumları arasında anlamlı farkın olmadığı belirlenmiştir. Katılımcıların eğitim düzeyi bağlamında ise tutumlar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Eğitim düzeyi yüksek olan ebeveynlerin çocuk edebiyatına yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu görülmüştür.

ABSTRACT

Mothers and fathers have important duties in raising their children and integrating them into society. In this process, parents try to convey their values through their attitudes. For this reason, families' attitudes are very important. So, parents' positive attitude towards children's literature is a fact that should not be ignored. This research aims to determine parents' attitudes towards children's literature and examine them in terms of some variables. The research was conducted with the participation of 302 parents, 236 women and 66 men. Easily accessible case sampling method was used in the research. The "Attitude Scale Towards Children's Literature" developed by Karagül (2020) was used to measure the attitudes of the participants in the study. The data collection tool was delivered to participating

^a Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, ikaya@gantep.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-5031-8226

^b Gaziantep Milli Eğitim Müdürlüğü, Süleyman Şah İlkokulu, naimegunesbel@gmail.com, ORCID ID: 0009-0002-7976-8292

parents digitally via Google Form. The data collection process, which was on a voluntary basis, was completed in approximately two weeks. Descriptive statistics, t-test and One-Way Analysis of Variance (ANOVA) were used to analyze the data. Calculations were carried out with the SPSS package program. According to the findings, it was determined that parents' attitudes towards children's literature were low and that there was no significant difference between parents' attitudes towards children's literature in terms of gender. It was determined that there was a significant difference between the attitudes in terms of the education level of the participants. It has been observed that parents with higher education levels have more positive attitudes towards children's literature.

Giriş

Dil aracılığıyla inşa edilen edebiyat “estetik değeri olan ve çirkinliği kabul etmeyen sözlü ve yazılı verilerin tamamıdır” (Yalçın & Aytaş, 2005, s. 17). Birçok tanımı bulunan edebiyat, nitelikli birey ve toplum inşasında önemli işlevler üstlenir. Eğitim sürecinde de etkili olan edebiyat, işlevlerini özellikle çocuk edebiyatı aracılığıyla gerçekleştirir. Çocuk edebiyatı tanımlarının çocuk ve edebiyattan oluşan iki kavramdan hareketle yapıldığı görülür. Oğuzkan (2000), bu edebiyatı iki ila on dört yaşları arasındaki bireylerin ihtiyaçlarını karşılayan, hayal, duygu ve düşüncelerini anlatan sözlü ve yazılı eserler olarak tanımlar. Mustafa Ruhi Şirin, çocuk edebiyatını, sınırları uçsuz bucaksız çocuk ve çocukluk olan, çocuklara yönelik edebiyat değeri taşıyan bir geçiş dönemi edebiyatı olarak ifade eder (Şirin, 2012). Şiirin, bu edebiyatın asıl kaynağının çocuk ve çocukluk olduğunu belirtir ve tanımını şöyle yapar: “Çocuğun algı, ilgi, dikkat, duygu, düşünce ve hayal dünyasına uygun; çocuk bakışını ve çocuk gerçekliğini yansıtan; ölçüde, dilde, düşüncede ve tiplerde çocuğa göre içeriği yalın biçimde ve içtenlikle gerçekleştiren; çocuğa okuma alışkanlığı kazandırması yanında, edebiyat, sanat ve estetik yönünden gelişmesine katkı sağlayan, çocuğu duyarlı biçimde yetişkinliğe hazırlayan bir geçiş dönemi edebiyatıdır” (Şirin, 2007, s. 16). Kısacası çocuk edebiyatı tanımları çocuğun kendine has yapısı ve edebiyatın sanat ve estetik niteliğinin harmanlanmasıyla oluşan tariflerden oluşmaktadır.

Çocuk edebiyatı, eğitsel işlevleri yönünden bilhassa çocuğun duyuşsal ve zihinsel gelişiminde etkili olur. Daha okul öncesindeyken, kitaplarla tanışan, büyüklerinden masallar, hikâyeler, ninniler dinleyen çocukların zekâ, hayal gücü, muhakeme ve problem çözme becerisi gelişmeye başlar (Çelepoğlu, 2007). Hayal dünyası gelişen birey, farklı bakış açıları kazanır, edebiyat aracılığıyla kültürel yapısı ve estetik anlayışı zenginleşir. Birey ve toplumun yetişmesinde etkili olan edebi ürünler, günlük hayatta yerinde ve etkili kullanılmazsa birer nesne olmaktan ileri gidemez. Bu nedenle eğitimci ve ebeveynlere ciddi görevler düşer.

Bireyin ilk öğretmeni olan anne ve babalar, bir bakıma çocuğun ilk eğitim merkezi olan ailenin de kurucusudur. Akrabalık ilişkisinin en güçlü olduğu aile, evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar ve kardeşlerden hatta aynı soydan gelen veya aralarında akrabalık ilişkileri bulunan kimselerden oluşur (TDK, 1988). Çocuğun yetişip topluma kazandırılmasında anne ve babalara önemli görevler düşer. Ebeveyn tutumları, genel anlamda çocuğun kişilik gelişiminde olduğu gibi sosyal davranışlarında da etkili olur. Zira her aile çocuklarını yetiştirirken kendi değerlerini tutumları aracılığıyla aktarmaya çalışır. Anne ve babaların davranışlarına yansıyan ilgi, sevgi, değer ve tutumlar onların yaşamlarını da şekillendirir. Bu nedenle ailelerin çocuk yetiştirme biçimleri, tutumları hatta rol model olmaları oldukça önemlidir (Aydoğdu & Dilekmen, 2016; Kaya vd., 2012). Bunun için anne-babaların edebiyata ve edebi ürünlere karşı olumlu tutum sergilemeleri göz ardı edilmemesi gereken bir olgudur. Söz konusu çalışma bu gerçeklikten yola çıkılarak anne ve babaların çocuk edebiyatına karşı tutumlarını farklı değişkenler açısından incelenmeyi amaçlamaktadır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıda yer alan sorulara yanıt aranmıştır:

1. Anne-babaların çocuk edebiyatına yönelik tutumları ne düzeydedir?
2. Anne-babaların çocuk edebiyatına yönelik tutumları cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir?
3. Anne-babaların çocuk edebiyatına yönelik tutumları mesleklerine göre farklılık göstermekte midir?
4. Anne-babaların çocuk edebiyatına yönelik tutumları öğrenim düzeylerine göre farklılık

göstermekte midir?

Alanda Yapılan Çalışmalar

Alanyazın incelendiğinde çocuk edebiyatına yönelik algı ve tutumlarla ilgili bazı çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmaların birçoğu başta Türkçe öğretmeni adayları ile Türkçe öğretmeni olmak üzere diğer eğitimcilerin de görüşlerine müracaat edilerek yapılmıştır. Bunlardan Maltepe (2009), Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı ürünlerinde bulunması gereken ilkeleri öğrenip öğrenemediklerinin ve çocuk edebiyatı ürünlerinin eğitsel niteliklerine yönelik farkındalıklarının oluşup oluşmadığını incelemiştir. Araştırmada adayların nitelikli kitap seçiminde kendilerini yeterli ve yetersiz görme durumlarının yarı yarıya olduğu ve nitelikli çocuk kitaplarının özelliklerine ilişkin bilgilerinin sınırlı olduğu sonucuna varılmıştır. Temizkan (2011) Türkçe öğretmeni adayları üzerine yaptığı çalışmada katılımcıların, çocuk kitapları dış yapı unsurlarının Türkçe öğretmeni adayları tarafından bilindiği ancak içerik, dil ve anlatım özellikleri bakımından ise yeterli olmadığı sonucuna varmıştır. Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı metinlerinin dil öğretiminde kullanımına ilişkin algılarını inceleyen Kolaç vd. (2012) ise adayların kelime hazinesi, dil becerileri ve kendini ifade etme becerilerinde çocuk edebiyatı ürünlerinin yararlı etkileri olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yakar vd. (2016), çocuk edebiyatı ve edebiyat kavramlarına ilişkin Türkçe öğretmeni adaylarının algılarını belirlemeye çalışır. Adayların edebiyat kavramları ve çocuk edebiyatının genel işlevi hakkındaki görüşlerinin benzerlik taşıdığı fakat içerik konusundaki görüşlerin farklılaştığı sonucuna varılmıştır. Yılmaz (2016), Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı dersine ilişkin düşüncelerini araştırmıştır. Adaylar bu dersin içeriğini ve saatini yetersiz bulmuş daha zengin içeriklerin gerektiği sonucuna varılmıştır. Çocuk edebiyatına yönelik algıları metafor tekniği ile inceleyen Hasırcı (2017), adayların oluşturdukları metaforlarda çocuk edebiyatının eğitsel birçok yönüne vurgu yapıldığını ancak eleştirel düşünme, yaşam gerçekliğini yansıtma gibi becerilere ise değinilmediği sonucuna varılmıştır. İnce Samur (2018), Türkçe öğretmeni adayları ve yüksek lisans yapan öğretmenlerle çalışmış ve katılımcıların çocuk edebiyatına ilişkin farkındalıklarını olumlu etkilediği sonucuna varmıştır. Okul öncesi öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı dersinden beklentilerini araştıran Ulutaş ve Kıymaz (2012), katılımcıların çocuk edebiyatı dersini verimli bir şekilde geçirmeyi istedikleri ve ayrıca bu ders hakkında öğretmenlik sürecinde de kalıcı bilgilere sahip olmayı arzuladıkları sonucuna varılmıştır.

Söz konusu çalışmaya yakınlık gösteren çocuk edebiyatına karşı tutumlarla ilgili çalışmalar da bulunmaktadır. Bunlardan Bozkırlı vd. (2023), Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatına yönelik tutumlarını çeşitli değişkenler açısından incelemiş, Türkçe öğretmeni adaylarının çoğunluğunun çocuk edebiyatına yönelik tutumunun olumlu olduğu sonucuna varmıştır. Tumer ve Aslışen (2022), okul öncesi öğretmenlerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumlarını incelemiş, araştırmada katılımcıların çocuk edebiyatına yönelik tutumlarının olumlu olduğu sonucuna varmıştır. Yaş değişkeninin ölçek puanlarını etkilemediği, mesleki kıdem ve eğitim düzeyi değişkenlerinin ise ölçek puanlarını olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumlarını inceleyen Sönmez vd. (2021), sınıf öğretmenlerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumlarının yüksek olduğu, cinsiyet değişkeninin tutumları etkilediği, öğrenim düzeyi ve meslekî kıdemleri değişkenlerinin ise tutumları etkilemediği sonucuna varmıştır.

Dündar ve Maden (2019), ortaokul öğrenci velilerinin çocuk edebiyatı farkındalıkları ile öğrencilerin okuma alışkanlığı arasındaki ilişkiyi incelemiş, velilerin çocuk edebiyatına yönelik farkındalıklarının “Katılıyorum” düzeyinde olduğunu tespit etmiştir. Velilerin eğitim durumları, eğitim aldıkları yer, cinsiyetleri, gelir durumları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.

Şahin vd. (2012), anne-babaların “çocuk edebiyatı” kavramına yönelik algıları üzerine yaptığı çalışmada cinsiyetleri, aylık gelir durumları ve evlerinde kütüphane bulunup bulunmaması alt boyutları bağlamında anlamlı bir farklılık tespit edilmediği sonucuna varılmıştır. Belirli düzeyde kitap okuyan anne-babaların çocuk kitaplarının şekil özelliklerine ve çocuklarıyla okuma ile ilgili paylaşımlarına ilişkin düzeyleri arasında ise anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna varılmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma anne-babaların çocuk edebiyatına olan tutumlarını değişik açılardan değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Nicel bir araştırma özelliği gösteren bu çalışma genel tarama modelinden betimsel bir araştırmadır. Bu model geçmişte ya da günümüzde halen var olan bir durumu hiç değiştirmeden tasvir etmeyi hedefleyen araştırma yaklaşımıdır. Sayı olarak geniş katılımcıların bulunduğu evrende, evren hakkında genel bir kanaate sahip olmak için bu katılımcılardan oluşan bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama, genel tarama modeli olarak bilinmektedir (Karasar, 2020). Bu çalışmada, araştırmaya katkı sunan anne ve babaların çocuk edebiyatına yönelik tutumları, mevcut halleriyle, kendi şartları içinde, değişiklik yapılmadan belirlenerek genel tarama modeli kullanılmıştır.

Örneklem / Araştırma grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 467 öğrenci velisinden oluşmaktadır. Araştırmada kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi seçilmiştir. Bu nedenle Karagül (2020) tarafından oluşturulan “Çocuk Edebiyatı’na Yönelik Tutum Ölçeği” anket formu biçiminde çevrimiçi olarak hazırlanmıştır. Veriler, çalışmaya katkı sunmaya gönüllü ve istekli velilere ulaşılarak toplanmıştır. İnternet kullanımının yaygın olduğu çağımızda verilere ulaşılması kolay olmuştur. Kolay ulaşılabilir örneklem yönteminde amaç, uygun ve gönüllü olan katılımcıları araştırmaya dâhil etmektir (Creswell, 2005). Bu örneklem yönteminin seçilmesindeki amaç uygun şartları taşıyan ve istekli olan katılımcıların araştırmaya daha sağlıklı ve güvenilir sonuçların elde edilmesini sağlamaktır.

Çalışmaya katılan 467 katılımcıların 287’si kadın, 180’ni de erkeklerden oluşmaktadır. Katılım sağlayan velilerin eğitim durumuna göre yüzdelik dağılımı şöyledir: Katılımcıların %15,2’si ilköğretim, %25,9’u lise, %9,4’ü ön lisans, %39,8’i lisans ve %9,6’sı ise yüksek lisans mezunudur. Bu ebeveynlerin %15,8’i 20-30 yaş; %58,7’si 31-40 yaş; %21,8’i 41-50 yaş aralığında olup %3,4’ü ise 51 yaşın üzerindedir.

Veri Toplama Araçları

Velilerin çocuk edebiyatına yönelik tutumlarının belirlenmesi için (Karagül, 2020) tarafından geliştirilen “Çocuk Edebiyatın Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Bu ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0,88 olarak rapor edilmiştir. Ölçek, üç alt boyuttan oluşmakta olup beş dereceli Likert tipi “Tamamen Katılıyorum, Katılıyorum, Kısmen Katılıyorum,

Katılmıyorum, Hiç Katılmıyorum” seçeneklerinin yer aldığı toplam 26 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutlarının güvenilirlik derecesine bakıldığında kabullenme (1-8. maddeler) alt boyutu 0,75; farkında olma (9-18. maddeler) alt boyutu 0,85, değer verme (19-26. maddeler) alt boyutu 0,83 güvenilirlik katsayısına sahip olduğu görülmektedir (Karagül, 2020). Bu çalışmada toplanan veriler ile güvenilirlik katsayısı yeniden hesaplanmış, Cronbach alfa katsayısı ölçeğin tümü için 0,93; kabullenme alt boyutu için 0,80; farkında olma alt boyutu için 0,92, değer verme alt boyutu için 0,87 bulunmuştur. Ayrıca demografik bilgilerinde yer aldığı sorular da araştırmacılar tarafından ölçeğe eklenmiştir.

İşlem / Verilerin Toplanması

Araştırmada hedefe ulaşmak amacıyla önce kullanılacak ölçek ve sorular hazırlanmış, ardından Google Formlar uygulaması aracılığıyla çevrimiçi ortamda anket formu oluşturulmuştur. Söz konusu çalışma hakkında öğretmenlerle görüşülmüş, ardından anket formu belirtilen WhatsApp, Facebook, Instagram gibi uygulamalar aracılığıyla öğretmenlere gönderilmiştir. Öğretmenler de anket formunu kendi velilerine sosyal medya gruplarında paylaşarak veri toplanmasına destek olmuştur. Katılımcılardan sorulara samimi ve içten cevap vermeleri istenmiştir. Gönüllü katılımcılarla yapılan bu çalışmada verilerin toplanması iki haftalık bir sürede gerçekleşmiştir.

Verilerin Analizi

Anne-babaların çocuk edebiyatına yönelik tutumlarının belirlenmesi için hazırlanan ölçek SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre normallik varsayımları kontrol edilerek testlere karar verilmiştir. Verilerin normal dağılım göstermesi üzerine parametrik testlerden faydalanılmıştır. Bağımsız iki örneklemin olduğu durumlar için t testi, ikiden çok bağımsız örneklemin olduğu durumlar için One Way Anova testi kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırmada, kullanılan ölçekten elde edilen verilerin SPSS programıyla yapılan analizleri sonucu aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır. Bu işlemler sırasında t testi ve Anova Testi kullanarak verilerin istatistiksel analizleri yapılmış ve bulgu olarak takdim edilmiştir.

Tablo 1. Cinsiyet değişkenine göre tutum puanlarının t testi ile karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	t	p
Toplam tutum puanı	Kadın	287	102,35	14,77	3,092	,002
	Erkek	180	97,74	17,04		

Levene Homoenlik testi için $F=1,286$ $p=,257$

Tablo 1’de cinsiyet değişkenine göre velilerin çocuk edebiyatına yönelik tutum puanlarının t-testi ile karşılaştırılmasına yer verilmiştir. Tabloya göre kadın katılımcıların aritmetik ortalaması 102,355, erkek katılımcıların aritmetik ortalaması 97,744’tür. T-testi sonucuna göre kadın ve erkek katılımcıların çocuk edebiyatına yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($t= 3,092$, $p<0,05$). Bu bulgular incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre velilerin çocuk edebiyatına yönelik tutumlarının farklılaştığı, kadınların erkeklere göre daha olumlu tutuma sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2. Cinsiyet değişkenine göre ölçeğin alt boyutlarından alınan puanların t testi ile karşılaştırılması

Alt Boyut	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	t	p
Kabullenme	Kadın	287	29,93	5,44	2,925	,004*
	Erkek	180	28,37	5,87		
Farkında olma	Kadın	287	41,71	6,27	2,304	,022*
	Erkek	180	40,20	7,79		
Değer verme	Kadın	287	30,72	5,56	2,872	,004*
	Erkek	180	29,18	5,76		

*:p<0,05

Tablo 2 incelendiğinde; cinsiyet değişkenine göre velilerin çocuk edebiyatına yönelik tutum puanlarının ortalamaları arasında cinsiyete göre anlamlı düzeyde bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Her üç alt boyutta da kadın velilerin çocuk edebiyatına yönelik tutumları erkek velilere göre daha yüksektir.

Tablo 3. Ölçekten elde edilen toplam ve alt ölçek puan ortalamalarının yaş değişkeni için ANOVA testi sonuçları

	Yaş aralığı	N	Ortalama	SS	Levene p-değeri	F	p	Fark (LSD)
Toplam Puan	a.20-30	74	100,32	17,67	,435	1,352	,257	Yok
	b.31-40	274	101,35	15,12				
	c.41-50	102	98,12	16,06				
	d.51-60	16	104,37	17,21				
Kabullenme	a.20-30	74	30,08	6,82	,060	2,212	,086	Yok
	b.31-40	274	29,27	5,35				
	c.41-50	102	28,57	5,48				
	d.51-60	16	31,94	5,33				
Farkında Olma	a.20-30	74	41,32	7,19	,458	0,798	,496	Yok
	b.31-40	274	41,41	6,67				
	c.41-50	102	40,20	7,21				
	d.51-60	16	41,50	8,37				
Değer Verme	a.20-30	74	28,92	6,24	,749	2,730	,043*	b>c
	b.31-40	274	30,67	5,50				
	c.41-50	102	29,35	5,69				
	d.51-60	16	30,94	5,21				

*:p<0,05

Tablo 3 incelendiğinde; yaş değişkenine göre velilerin çocuk edebiyatına yönelik toplam tutum puanlarının anlamlı düzeyde bir farklılaşma olmadığı görülmektedir. Ayrıca yaş değişkenine göre velilerin çocuk edebiyatına yönelik Kabullenme ve Farkında Olma alt boyutu tutum puanlarında anlamlı düzeyde bir farklılaşma olmadığı görülmektedir. Ancak Değer Verme boyutunda yaş değişkenine göre velilerin çocuk edebiyatına yönelik tutumları arasında anlamlı fark vardır.

Tablo 4. Ölçekten elde edilen puan ortalamalarının eğitim durumu değişkeni için ANOVA testi sonuçları

		N	Ortalama	SS	Levene p değeri	F	p	Fark (LSD)
Toplam puan	a.ilköğretim	71	92,15	12,13	,155	10,994	,000**	b,c,d,e>a d,e>b d,e>c
	b.lise	121	97,85	14,85				
	c.önlisans	44	99,84	14,42				
	d.lisans	186	104,29	17,02				
	e.yl	45	106,60	12,88				
Kabullenme	a.ilköğretim	71	25,58	5,04	,654	16,017	,000**	b,c,d,e>a d,e>b d>c
	b.lise	121	28,32	4,86				
	c.önlisans	44	29,04	5,00				
	d.lisans	186	31,04	5,63				
	e.yl	45	31,13	5,91				
Farkında olma	a.ilköğretim	71	38,44	5,80	,034	7,541	,000**	d,e>a d,e>b e>c
	b.lise	121	39,85	6,61				
	c.önlisans	44	40,66	6,74				
	d.lisans	186	42,45	7,50				
	e.yl	45	43,82	4,87				
Değer verme	a.ilköğretim	71	28,14	5,24	,181	3,909	,004**	e>b
	b.lise	121	29,68	5,64				
	c.önlisans	44	30,14	4,67				
	d.lisans	186	30,80	6,07				
	e.yl	45	31,64	4,88				

*:p<0,05

Tablo 4 incelendiğinde; Eğitim Durumu değişkenine göre velilerin çocuk edebiyatına yönelik ölçek toplam puanlarının, bireylerin eğitim durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir (F=10,994, p<.01). Bu farkın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre bu farkın yüksek lisans ile diğer eğitim durumu grupları arasında yüksek lisans grubu yönünde, lisans ve lise-ilköğretim grupları arasında lisans grubu yönünde ve lise grubu ile ilköğretim grupları arasında lise grubu yönünde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Kabullenme alt boyutunda velilerin çocuk edebiyatına yönelik puanlarının, bireylerin eğitim durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir (F=16,017, p<.01). Bu farkın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre bu farkın daha üst eğitim düzeyine sahip veliler lehine olduğu belirlenmiştir. Lisans-lise ve yüksek lisans- lisans arasındaki farkların ise anlamlı olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde; velilerin çocuk edebiyatına yönelik farkında olma alt boyutu puanlarının, bireylerin eğitim durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir (F=7,541, p<.01). LSD testi sonuçlarına göre bu farkın daha üst eğitim düzeyine sahi veliler lehine olmak üzere; yüksek lisans, lisans ile ilköğretim, lise arasında, yüksek lisans ile ön lisans arasında olduğu belirlenmiştir.

Değer verme alt boyutunda velilerin çocuk edebiyatına yönelik değer verme alt boyutu puanlarının, eğitim durumu gruplarına göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir (F=3,909, p<.01). Bu farkın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre bu farkın yüksek lisans ile lise grupları arasında yüksek lisans grubu yönünde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Çocukların nitelikli edebi ürünlerle tanışmasında başta öğretmenler olmak üzere anne ve babaların da çocuk edebiyatı konusunda bilinçlendirilmeleri gerekir. Bu nedenle eğitimcilerle birlikte ebeveynlerin de çocuk edebiyatına karşı tutumlarının bilinmesi önemlidir. Alanyazında çocuk edebiyatına yönelik yapılan çalışmaların çoğu başta Türkçe öğretmenleri ve öğretmen adayları olmak üzere eğitimciler üzerinde (Alan, 2020; Bağcı, 2007; Çer, 2020; Hasırcı, 2017; Kurt & Arslan, 2017; Yakar vd., 2016), gerçekleştirilmiştir. Bazı çalışmalarda ise sınıf ve okul öncesi öğretmenleri (Bozkırlı vd., 2023; Büyükkavas Kuran & Ersözlü, 2009; Çevik & Müldür, 2019; Dünder & Maden, 2019; Sönmez vd., 2021; Tumer & Aslışen, 2022) çalışma grubuna dahil edilmiştir. Adı geçen bu çalışmalarda genellikle çocuk edebiyatına yönelik tutumların yüksek olduğu rapor edilmiştir. Ancak sunulan bu çalışmada ise anne ve babaların çocuk edebiyatına yönelik tutumlarının daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu çalışmaya en yakın bulgu ortaokul öğrenci velilerinin çocuk edebiyatı farkındalıkları ile öğrencilerin okuma alışkanlığı arasındaki ilişkiyi inceleyen Dünder ve Maden'in (2019) çalışması olmuştur. Anne-babaların "çocuk edebiyatı" kavramına yönelik algıları üzerine Şahin vd. (2012) tarafından yapılan çalışmada alt boyut olarak cinsiyet, aylık gelir durumu ve evde kütüphane bulunup bulunmama konusu üzerinde durulmuştur.

Bu çalışmadaki katılımcıların öğrenim düzeyi ile çocuk edebiyatına yönelik tutumu arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu tespit edilmiştir. Bu değişimde en büyük farkın yüksek lisans mezunlarında olduğu görülmüş, bu farklılık lisans, lise ve ilköğretim mezunlarında devam ettiği tespit edilmiştir. Çocuk edebiyatına karşı tutumun değişkenlik göstermesinde eğitim düzeyinin etkili olduğu söylenebilir. Zira öğretmen ve öğretmen adaylarının çocuk edebiyatına karşı tutumları ile bu çalışmadaki eğitim düzeyi yüksek anne-babaların tutumu arasında olumlu bir ilişkinin olduğu görülür. Katılımcıların eğitim durumuna göre tutumlarının değişkenlik gösterdiği tespit edilmiştir.

Bireyler, daha okul öncesinden başlayarak çocuk gerçekliğine uygun kitaplarla tanıştırılmalıdır. Bu da öncelikle velilerin ve eğitimcilerin çocuğu ve nitelikli kitapları iyi tanması ile mümkündür.

Öneriler

Bu çalışmada elde edilen sonuçlara göre şu önerilerde bulunmak mümkündür:

1. Anne ve babalar kitap okumanın faydaları konusunda bilinçlendirilmeli ve okuma zevkiyle tanıştırılmalıdır. Bunun için üniversitelerde, milli eğitim müdürlüklerine bağlı okullarda ve eğitim amaçlı faaliyet gösteren STK'larda ebeveynleri kitaplarla buluşturacak bir dizi proje ve etkinlikler yapılmalıdır. Ayrıca nitelikli çocuk kitaplarının yer aldığı çocuk edebiyatı fuarları düzenlenip ebeveynle çocukların katılmaları sağlanmalıdır.
2. Anne ve babaların çocuk edebiyatına yönelik tutumlarını olumlu bir düzeye çıkarmak için aile bireyleriyle kitap okuma saatleri teşvik edilmelidir.
3. Veli toplantıları, oku aile birliği gibi anne-baba ile öğretmen işbirliklerinde kitap ve kitap okuma konusunda farkındalıklar oluşturmalıdır.

Kaynakça

- Alan, Y. (2020). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatına yönelik görüşleri. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(2), 135-147.
- Aydoğdu, F. & Dilekmen, M. (2016). Ebeveyn tutumlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 569-585.
- Bağcı, H. (2007). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatına ve çocuk edebiyatı dersine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 174, 116-134.
- Bozkırlı, K. Ç., Er, O. & Peçenek, O. (2023). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatına yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *International Journal of Language Academy*, 11 (2), 138-148.
- Büyükkavas Kuran, Ş. & Ersözlü, Z. N. (2009). Sınıf öğretmenlerinin çocuk edebiyatına ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 1-17.
- Creswell, J. W. (2005). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (Second Edition.bs.). Pearson Education, Inc.
- Çelepoğlu, A. (2007). *Çocuk-edebiyat ve çocuk edebiyatı. Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı.* (ed. Yılar, Ö. ve Turan, L.). Pegem Yayıncılık.
- Çer, E. (2020). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk kitaplarının tasarım, içerik ve eğitsel özelliklerine yönelik yeterliklerinin incelenmesi. *Journal of Language Education and Research*, 6(1), 168-186. DOI: <https://doi.org/10.31464/jlere.611644>
- Çevik, A. & Müldür, M. (2019). Sınıf öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı farkındalığı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(72), 1942-1956. DOI: <https://doi.org/10.17755/esosder.564082>
- Dündar, N. & Maden, S. (2019). Velilerin çocuk edebiyatı farkındalıkları ile öğrencilerin okuma alışkanlığı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(4), 1077-1094.
- Hasırcı, S. (2017). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatına ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla analizi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(51), 717-728. DOI:10.17719/jisr.2017.1808
- İnce Samur, A. (2018). Öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin çocuk edebiyatına ilişkin görüşleri. *Journal of Educational Sciences*, 6, 231-243.
- Karagül, S. (2020). Çocuk edebiyatı'na yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Çocuk, Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi- ÇEDED*, 3(2), 203-226. DOI: 10.47935/ceded.836154.
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler* (35.bs.). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kaya, A., Bozaslan, H. & Genç, G. (2012). Üniversite öğrencilerinin anne-baba tutumlarının problem çözme becerilerine, sosyal kaygı düzeylerine ve akademik başarılarına etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 208-225.
- Kolaç, E., Demir, T., & Karadağ, R. (2012). Öğretmen adaylarının dil eğitiminde çocuk edebiyatı metninin kullanımına yönelik görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 161 (161), 195.
- Kurt, E. & Arslan, N. (2017). Türkçe öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı eserlerine yönelik görüşleri: Odak grup görüşmesi. *International Journal of Language Academy*, 5(3), 348- 357.

- Maltepe, S. (2009). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı ürünlerini seçebilme yeterlilikleri. *Balikesir University Journal of Social Sciences Institute*, 12(21), 398-412.
- Oğuzkan, F. (2000). *Çocuk edebiyatı*. Anı Yayıncılık.
- Sönmez, M., Durmaz, M., Topçam, A. B. & Çetinkaya, F. Ç. (2021). Sınıf öğretmenlerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(2), 531-542.
- Şahin, E. Y., Çelik, G., & Çelik, B. (2012). Anne-babaların çocuk edebiyatı kavramına ilişkin görüşleri (Çanakkale örneği). *Çanakkale Araştırmaları Türk Yılığı*, 10(12), 109-125.
- Şirin, M. R. (2007). *Çocuk edebiyatına eleştirel bir bakış- çocuk edebiyatı nedir ne değildir?*. Kök Yayıncılık.
- Şirin, M. R. (2012). *Çocuk ve ilk gençlik edebiyatı ders notları*. Marmara Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümü (2008-2012).
- Temizkan, M. (2011). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk kitaplarında bulunması gereken özellikleri algılama durumları. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 339-357.
- Tumer, B. K., & Aslışen, E. H. T. (2022). Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk edebiyatına yönelik tutumlarının incelenmesi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (31), 179-194.
- Türk Dil Kurumu. (1988). *Türkçe sözlük*. TDK Yayınları.
- Ulutaş, A. & Kıymaz, M. S. (2012). Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı dersine ilişkin beklentileri (Adıyaman ili örneği). *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(3), 69-81.
- Yakar, Y., M. Yılmaz, O. & Arslan, M. A. (2016). Türkçe öğretmeni adaylarının edebiyat ve çocuk edebiyatı kavramlarına ilişkin algıları. *Journal of Language and Literature Education*, 17, 95-105. DOI:10.12973/jlle.11.303
- Yalçın, A. & Aytaş, G. (2005). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Akçağ.
- Yılmaz, O. (2016). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı dersine ilişkin düşünceleri üzerine olgubilimsel bir araştırma. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 33-59.

Extended Abstract

Introduction

Children's literature, in terms of its educational functions, is especially effective in the emotional and mental development of the child. The intelligence, imagination, reasoning and problem-solving skills of children who are introduced to books and listen to fairy tales, stories and lullabies from their elders while they are in pre-school begin to develop (Çelepoğlu, 2007). The individual, whose imagination develops, gains different perspectives, and his cultural structure and aesthetic understanding are enriched through literature. Literary products, which are effective in the development of individuals and society, cannot go further than being objects if they are not used appropriately and effectively in daily life. Therefore, educators and parents have serious responsibilities.

Parental attitudes generally affect the child's social behaviour as well as his personality development. Because every family tries to convey its own values through their attitudes while raising their children. The care, love, values and attitudes reflected in the behaviour of parents also shape their lives. For this reason, the way how families raise their children, their attitudes and being role models are of great importance (Aydoğdu & Dilekmen, 2016; Kaya et al., 2012). This study aims to examine parents' attitudes towards children's literature in terms of different variables.

For this purpose, answers were sought to the following questions:

1. What are the attitudes of parents towards children's literature?
2. Do parents' attitudes towards children's literature differ according to their gender?
3. Do parents' attitudes towards children's literature differ depending on their profession?
4. Do parents' attitudes towards children's literature differ according to their education level?

When the related literature is examined, it is seen that some studies have been conducted on perceptions and attitudes towards children's literature. Many of these studies were conducted by consulting the opinions of other educators, especially Turkish teacher candidates and Turkish teachers (Maltepe, 2009; Temizkan, 2011; Kolaç et al., 2012; Yakar et al., 2016; Hasırcı, 2017; Ulutaş & Kıymaz, 2012; Şahin et al., 2012).

Method

Descriptive survey design, one of the quantitative research methods, was used in the present study. In this study, the attitudes of the parents' who participated in the study towards children's literature were tried to be determined in their current state, within their own conditions, without any changes, and a general screening model was used. The study group consisted of 467 parents (287 women, 180 men). A convenience sampling method was used in the present study. For this reason, the "Attitude Scale towards Children's Literature" developed by Karagül (2020) was prepared as an online survey form and used to determine parents' attitudes towards children's literature. The reliability coefficient of this scale was reported as .88. The scale consists of three sub-dimensions and is a five-point Likert scale. SPSS was used to analyze the data. Since the data showed normal distribution, parametric tests were used. The t-test was used to test differences between two independent samples, and

the ANOVA test was used to test differences among more than two independent samples.

Results

According to the findings of the research, it was determined that parents' attitudes towards children's literature differed according to the gender variable, and women had more positive attitudes than men ($t = 3.092, p < 0.05$). Another finding was that there was no significant difference in the total attitude scores of parents towards children's literature according to the age variable ($F=1,352, p>.05$). According to the education level variable, it was seen that the parents' total scores on the scale for children's literature differ significantly according to the education level of the individuals ($F=10.994, p<.01$). It was determined that this difference was high between the master's degree and other education groups in the direction of the master's degree group, between the undergraduate and high school-primary education groups in the direction of the undergraduate group, and between the high school group and primary education groups in the direction of the high school group.

Conclusion

In order for children to be introduced to quality literary products, parents, especially teachers, need to be aware of children's literature. For this reason, it is important to know the attitudes of educators and parents towards children's literature. Most of the studies on children's literature in the literature have been carried out on educators, especially Turkish teachers and teacher candidates (Alan, 2020; Bağcı, 2007; Çer, 2020; Hasırcı, 2017; Kurt & Arslan, 2017; Yakar et al., 2016). In some studies, classroom and pre-school teachers (Bozkırlı et al., 2023; Büyükkavas Kuran & Ersözlü, 2009; Çevik & Müldür, 2019; Dündar & Maden, 2019; Sönmez et al., 2021; Tumer et al., 2021). Aslışen, 2022) was included in the study groups. In these studies, it was generally reported that attitudes towards children's literature were high. However, in this study, it was determined that parents' attitudes towards children's literature were lower. The closest finding to the study in question was the study of Dündar and Maden (2019), which examined the relationship between secondary school students' parents' awareness of children's literature and students' reading habits. On parents' perceptions of the concept of "children's literature", Şahin et al. (2012) focused on gender, monthly income and whether there is a library at home as sub-dimensions.

It was determined that there was a statistically significant difference between the education level of the participants and their attitudes towards children's literature. It was observed that the biggest difference in this variable was in favour of MA graduates, and this difference continued in undergraduate, high school and primary school graduates respectively. It can be said that the level of education is an effective variable in terms of parents' attitudes towards children's literature. It was also seen that there was a positive relationship between the attitudes of teachers and teacher candidates towards children's literature and the attitudes of the parents with high education levels in this study. It was determined that the attitudes of the participants varied depending on their educational level. Individuals should be introduced to books that are suitable for children's reality, starting from pre-school. This is primarily possible if parents and educators know the child and quality books well.